

स्नेह सायमिको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन

स्नेह सायमिको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभाग स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दसौं पत्रको
प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

पवित्रा भुसाल

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर काठमाडौं ।

२०७१, फागुन

- पवित्रा भुसाल (२०७१, फागुन)

शोध निर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली एम. ए. दोस्रो वर्षका विद्यार्थी सुश्री पवित्रा भुसालले स्नेह सायमिको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मेरा निर्देशनमा तयार गर्नु भएको हो । निकै परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको यस शोधकार्यबाट म सन्तुष्ट छु र यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०७९/११/११

डा. मीरा प्रधान
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
नेपाली केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुर

मिति : २०७१/११/११

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत विश्वविद्यालय क्याम्पसकी छात्रा श्री पवित्रा भुसालले त्रि. वि. स्नातकोत्तर तह (एम्. ए.) मा नेपाली विषयको दसौँ पत्रको प्रयोजनको लागि तयार पार्नु भएको स्नेह सायमिको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन नामक शोधपत्र स्वीकृत गरिएको छ।

मूल्याङ्कन समिति

हस्ताक्षर

१. प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम
(विभागीय प्रमुख)
२. डा. मीरा प्रधान
(शोध निर्देशक)
३. प्रा. मोहनराज शर्मा
(बाह्य परीक्षक)

मिति: २०७१/११/११

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत स्नेह सायमिको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्व को अध्ययन शीर्षकको नेपाली स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको शोधपत्र मैले श्रद्धय गुरुमा मीरा प्रधानज्यू को कुशल निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । आफ्ना विविध कार्यमा अत्यन्त व्यस्त रहेर पनि यस कार्यका लागि अतुलनीय सहयोग, सरसल्लाह एवम् निर्देशन गर्नुहुने आदरणीय निर्देशक ज्यूप्रति प्रथमतः हार्दिक आभार तथा कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यस्तै शोधकार्य गर्नका लागि अनुमति प्रदान गरि आफ्नो तर्फ बाट उपलब्ध गराउनु भएको आवश्यक सहयोग गर्नुहुने मेरा अन्य गुरुहरूप्रति र नेपाली केन्द्रीय विभागप्रति नै हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

यस शोधपत्रको तयारीका क्रममा आवश्यक शोध सामग्री तथा उत्साहका साथ अर्न्तवार्ता र जानकारीहरू उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने शोधपत्रका मुख्य व्यक्तित्व श्री स्नेह सायमि प्रति पनि आभारी छु ।

शोधपत्र तयारी को क्रममा कम्प्युटर टाइप गरी सहयोग गर्नुहुने रेशम कार्की ज्यूप्रति म हृदय देखि को आभार सहित कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । साथै पारिवारिक वातावरण मिलाई विविध कठिनाई सहेर पनि मलाई साथ दिनुहुने सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

यस कार्यका लागि आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने त्रि. वि. पुस्तकालयप्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु ।

अन्तयमा यस शोधपत्रको समुचित मूल्याङ्कनका लागि सविनय अनुरोधसहित नेपाली केन्द्रीय विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय कीर्तिपुर समक्ष पेस गर्दछु ।

पवित्रा भुसाल
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रि. वि., कीर्तिपुर, काठमाडौं ।

शैक्षिक सत्र : २०६८/०७०

त्रि. वि. दर्ता नं. : ९-१-२९-४९६-२००५

परीक्षा क्रमाङ्क : २८०३०३

मिति : २०७१/११/११

विषय सूची

	पृ. सं.
पहिलो परिच्छेद: शोध परिचय	१-४
१.१. विषय परिचय	१
१.२. समस्या कथन	१
१.३. शोधकार्यका उद्देश्यहरू	२
१.४. पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५. शोधकार्यको औचित्य	३
१.६. शोधकार्यको सीमाङ्कन	३
१.७. शोधविधि	४
१.७.१. सामग्री सङ्कलन विधि	४
१.७.२. अध्ययन तथा विश्लेषण विधि	४
१.८. शोधपत्रको रूपरेखा	४
दोस्रो परिच्छेद: स्नेह सायमिको जीवनी	५-१३
२.१. विषय प्रवेश	५
२.२. वंश परिचय	५
२.३. जन्म, जन्ममिति र जन्मस्थान	६
२.४. बाल्यकाल	७
२.५. शिक्षा दीक्षा	७
२.५.१. अक्षराम्भ र प्रारम्भिक शिक्षा	७
२.५.२. उच्च शिक्षा	८
२.६. विवाह र पारिवारिक अवस्था	८
२.७. बसोबास र आजीविका	९
२.८. भ्रमण	९
२.९. रुचि र स्वभाव	१०
२.१०. सम्पादन तथा प्रकाशन	११
२.११. सम्मान तथा पुरस्कार	११
२.१२. प्रकाशित कृति र लेख रचनाहरू	११

२.१२.१. प्रकाशित कृति	११
२.१२.२. पत्र पत्रिकाहरूमा प्रकाशित लेख र रचनाहरूको सूची	१२
२.१३. निष्कर्ष	१३
तेस्रो परिच्छेद: स्नेह सायमिको व्यक्तित्व	१४-१९
३.१. विषय प्रवेश	१४
३.२. स्नेह सायमिको व्यक्तित्व	१५
३.२.१. बाह्य व्यक्तित्व	१५
३.२.२. आन्तरिक व्यक्तित्व	१६
३.२.२.१ साहित्यिक व्यक्तित्व	१६
क) कवि व्यक्तित्व	१६
ख) संस्मरण र निबन्धकार व्यक्तित्व	१६
ग) मुक्तक/गाँउ खाने कथाकार व्यक्तित्व	१७
घ) कथाकार व्यक्तित्व	१७
३.२.२.२ सम्पादक/प्रकाशक व्यक्तित्व	१७
३.२.२.३ साहित्यिक कार्यक्रमको संयोजन	१८
३.३. साहित्येतर लेखन	१८
३.४. विभिन्न संघ संस्थामा आवद्धता	१८
३.५. निष्कर्ष	१९
चौथो परिच्छेद: स्नेह सायमिको कृतित्व	२०-३९
४.१. विषय प्रवेश	२०
४.२. चौतारो बोल्यो कविता सङ्ग्रहको अध्ययन	२०
४.२.१. पृष्ठभूमि	२०
४.२.२. कविता तत्त्वका आधारमा चौतारो बोल्यो कविता सङ्ग्रहको अध्ययन	२१
४.२.२.१. विषयवस्तु/भाव/विचार	२१
४.२.२.२. संरचना र आयाम	३१
४.२.२.३. छन्द र अलङ्कार	३२
४.२.२.४. बिम्ब र प्रतीक	३४
४.२.२.५. भाषाशैली	३६

४.२.२.६. कथनपद्धति	३७
४.३. शीर्षक	३८
४.४. निष्कर्ष	३९
५.१. पुल र पर्खाल (२०६३) कविता सङ्ग्रहको अध्ययन	४०-६१
५.१.१. पृष्ठभूमि	४०
५.१.२. कविता तत्त्वका आधारमा पुल र पर्खाल कविता सङ्ग्रहको अध्ययन	४०
५.१.२.१. विषयवस्तु/भाव/विचार	४९
५.१.२.२. संरचना र आयाम	५०
५.१.२.३. छन्द र अलङ्कार	५१
५.१.२.४. बिम्ब र प्रतीक	५२
५.१.२.५. भाषाशैली	५५
५.१.२.६. कथनपद्धति	५८
५.२. शीर्षक	५९
५.३. निष्कर्ष	६१
पाँचौ परिच्छेद: उपसंहार तथा निष्कर्ष	६२-६५
६.१. निष्कर्ष	६४
६.२. सम्भावित शोध शीर्षकहरू	६५

परिशिष्ट

१. स्नेह सायमिको वंशावली
२. स्नेह सायमिसँग लिइएको प्रश्नावली

सन्दर्भ सामग्री सूची

सङ्क्षेपीकरण शब्दसूची

एम्. ए.	:	मास्टर्स अफ आर्टस्
क्र. सं.	:	क्रम सङ्ख्या
गा. वि. स.	:	गाउँ विकास समिति
चौ. सं.	:	चौथो संस्करण
डा.	:	डाक्टर
ते. सं.	:	तेस्रो संस्करण
त्रि. वि.	:	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
दो.सं.	:	दोस्रो संस्करण
ने. रा. प्र. प्र.	:	नेपाल राजकीय प्रज्ञा- प्रतिष्ठान
प्रा.	:	प्राध्यापक
पृ.	:	पृष्ठ
वि. सं.	:	विक्रम सम्वत्
सम्पा.	:	सम्पादक